

TAKTO OZNAČENÝ TEXT JE POUZE VYSVĚTLUJÍCÍ, NEPIŠTE SI JEJ

- jedná se o učivo na celý týden 27.4. - 30.4.2020
- poznámky si pokud možno přepište do sešitu (popř. vytiskněte a do sešitu vlepíte)
- tento týden budete rýsovat, takže potřebujete trojúhelník s ryskou, úhloměr, kružítko a hlavně ostře ořezanou tužku - ke konstrukci jsem připravila videonávod (bez zvuku, v poněkud horší kvalitě, ale snad vám to pomůže)
- a také potřebujete kalkulačku

také si zopakujete základní znalosti o kruhu a kružnici v [tomto testu](#) (princip stále stejný jako v předchozích týdnech)

THALETOVA KRUŽNICE

- každá kružnice je Thaletova, tzn. že pro každou kružnici platí:

*POKUD NAD PRŮMĚREM KRUŽNICE AB SESTROJÍME LIBOVOLNÝ BOD C,
PAK VŠECHNY TROJÚHELNÍKY ABC JSOU PRAVOÚHLÉ S PRAVÝM ÚHLEM
PŘI VRCHOLU C.*

VYUŽITÍ THALETOVY KRUŽNICE

---

1. KONSTRUKČNÍ ÚLOHY

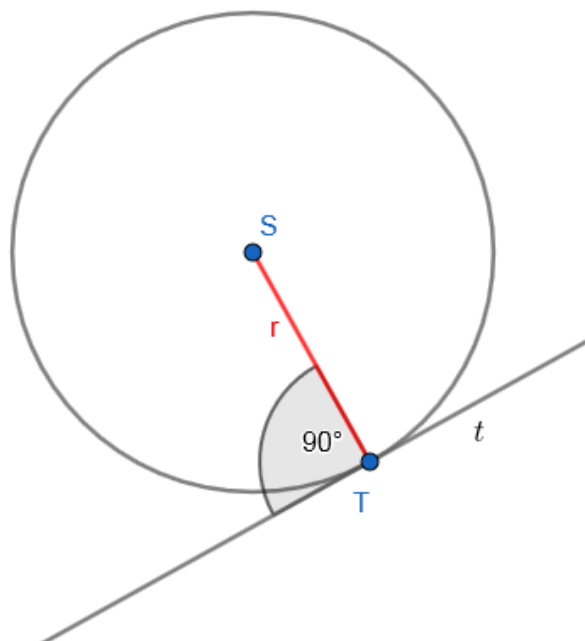
- kdykoli je nutné sestrojít pravý úhel (čtverec, pravoúhlý troj., úhlopříčky čtverce a kosočtverce, ...) - lze využít právě vlastnosti kružnice (viz později)

2. SESTROJENÍ TEČNY KE KRUŽNICI

- tečna je přímka kolmá na poloměr kružnice
- dotýká se kružnice v jednom bodě dotyku - T

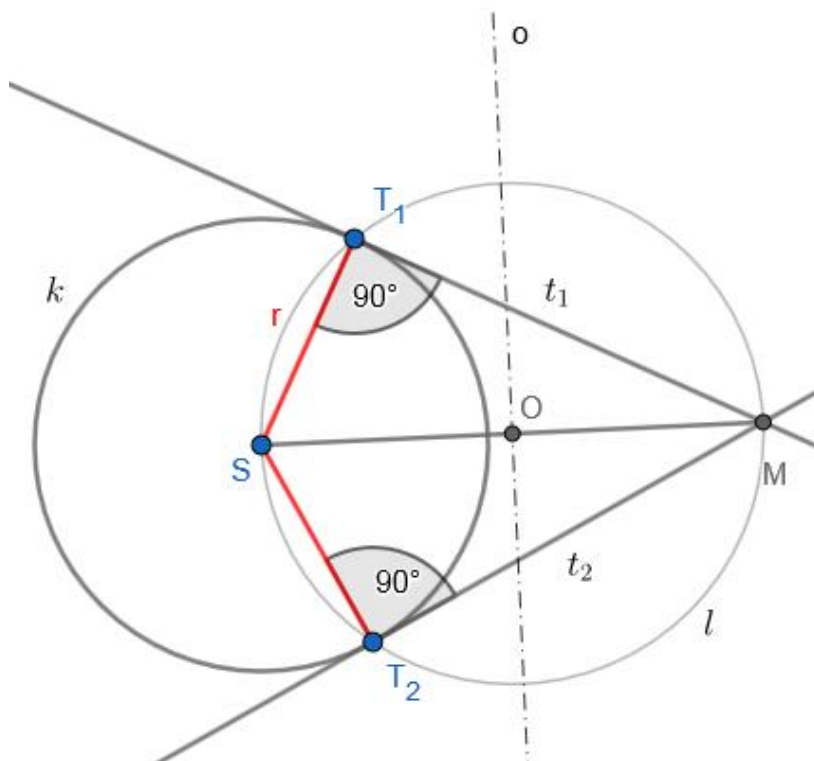
a) je dán bod dotyku T

- pak tečna je kolmá na poloměr procházející právě tímto bodem T
- postup
  1. narýsuj kružnici se středem S
  2. zvol na ní libovolný bod T
  3. narýsuj poloměr ST
  4. tečna t je pak přímka **KOLMÁ** na poloměr

b) je dán bod M mimo kružnici, kterým má tečna procházet

- z jednoho bodu mimo kružnici lze sestavit 2 různé tečny t_1 a t_2
- postup (není nutné si přepisovat) - [videonávod zde](#)
  1. narýsuj kružnici k se středem S , někde mimo kružnici zvol bod M
  2. narýsuj úsečku SM (tedy spojíš střed kružnice s bodem M)
  3. najdi střed úsečky SM (střed úsečky pomocí kružítko), tento střed označ O
  4. narýsuj kružnici l se středem v bodě O , poloměr této kružnice je délka úsečky SO (resp. OM)
  5. kružnice k a l mají 2 společné body - označ je T_1, T_2 (to jsou body dotyku dvou tečen)
  6. tečna t_1 je přímka procházející body T_1M , tečna t_2 je přímka procházející body T_2M
  7. zkontroluj, zda je tečna t_1 kolmá na úsečku ST_1 a tečna t_2 kolmá na úsečku ST_2

Narýsuj kružnici k se středem v bodě S a poloměrem 3,1 cm. Sestroj bod M , který je 6 cm od bodu S .
Narýsuj obě tečny ke kružnici k procházející bodem M .

NARÝSUJ DO SEŠITU

OBVOD KRUHU A KRUŽNICE

- obvod je délka - lze tedy určit obvod kruhu i kružnice
- kružnice je dána **poloměrem r** nebo **průměrem d**, přičemž platí $d = 2 \cdot r$ nebo $r = d : 2$
- zkuste vymyslet způsob, jak změřit obvod kola nebo třeba prstýnku (kolo - odkutálet, prstýnek - krejčovský metr nebo provázek...)
- poměr mezi obvodem kruhu a jeho poloměrem je označován jako **konstanta π** [čteme pí]

$$o = 2 \cdot \pi \cdot r$$

$$o = \pi \cdot d$$

LUDOLFOVO ČÍSLO π

- jedná se o konstantu - tzn. že je to neměnné číslo
- má hodnotu **3,14** (resp. 3,14...a pak následuje nekonečně mnoho!!! desetinných míst), my si vystačíme právě s hodnotou 3,14
- je to iracionální číslo, tzn. nelze jej zapsat jako podíl dvou celých čísel
- některé kalkulačky symbol π (pokud je na kalkulačce tlačítko se symbolem π - stačí zmáčknout, pokud je symbol π „pod/nad tlačítkem“ - je nutné nejprve stisknout tlačítko SHIFT nebo 2ndF - má stejnou barvu, jakou je napsaný symbol π)
- odkaz na [stránku](#), kde je pí na sto tisíc desetinných míst
- pro výpočet obvodu je nutné (resp. je to rychlejší a přesnější způsob výpočtu než vše počítat z paměti) použít kalkulačku - ať už klasickou, nebo v PC nebo na telefonu
- výsledek vždy zaokrouhlete na 1 desetinné místo

VYPOČTI:

o , POKUD ZNÁŠ r

$$r = 3,1 \text{ cm}$$

$$o = ? \text{ cm}$$

$$o = 2 \cdot \pi \cdot r$$

$$o = 2 \cdot 3,14 \cdot 3,1$$

$$o = \underline{19,5 \text{ cm}}$$

o , POKUD ZNÁŠ d

$$d = 9,3 \text{ mm}$$

$$o = ? \text{ mm}$$

$$o = \pi \cdot d$$

$$o = 3,14 \cdot 9,3$$

$$o = \underline{29,2 \text{ mm}}$$

r , POKUD ZNÁŠ o

$$o = 57,2 \text{ dm}$$

$$r = ? \text{ dm}$$

$$o = 2 \cdot \pi \cdot r$$

$$57,2 = 2 \cdot 3,14 \cdot r$$

$$57,2 = 6,28 \cdot r$$

$$r = 57,2 : 6,28$$

$$r = \underline{9,1 \text{ dm}}$$

d , POKUD ZNÁŠ o

$$o = 5 \text{ m}$$

$$d = ? \text{ m}$$

$$o = \pi \cdot d$$

$$5 = 3,14 \cdot d$$

$$d = 5 : 3,14$$

$$d = \underline{1,6 \text{ m}}$$

1. Přepiš a doplň tabulku:

poloměr r	5 cm			7,4 cm		
průměr d		12 dm			7,4 cm	
obvod o			65,3 m			7,4 cm

2. Kolikrát se kolo o průměru 70 cm otočí během 15 km dlouhého výletu?

3. Obvod Země je přibližně 40 000 km. Urči poloměr Země.

OBSAH KRUHU

- obsah lze určit pouze pro plochu - obsah pouze pro kruh NE PRO KRUŽNICI

$$S = \pi \cdot r^2$$
$$S = \frac{1}{4} \pi \cdot d^2$$

- základní jednotka obsahu je m^2 - zopakuj jednotky a hlavně převody těchto jednotek!!
- výsledek opět zaokrouhlit na jedno desetinné místo

VYPOČTI

S, POKUD ZNÁŠ r

$$r = 3,1 \text{ cm}$$

$$S = ? \text{ cm}^2$$

$$S = \pi \cdot r^2$$

$$S = 3,14 \cdot 3,1^2$$

$$\underline{S = 30,2 \text{ cm}^2}$$

S, POKUD ZNÁŠ d

$$d = 9,3 \text{ mm}$$

$$S = ? \text{ mm}^2$$

$$S = \frac{1}{4} \cdot \pi \cdot d^2$$

$$S = 0,785 \cdot 9,3^2$$

$$\underline{S = 67,9 \text{ mm}^2}$$

r , POKUD ZNÁŠ S

$$S = 57,2 \text{ dm}^2$$

$$r = ? \text{ dm}$$

$$S = \pi \cdot r^2$$

$$57,2 = 3,14 \cdot r^2$$

$$r^2 = 57,2 : 3,14$$

$$r = \sqrt{18,22}$$

$$\underline{r = 4,3 \text{ dm}}$$

d , POKUD ZNÁŠ S

$$S = 5 \text{ m}^2$$

$$d = ? \text{ m}$$

$$S = \frac{1}{4} \cdot \pi \cdot d^2$$

$$5 = \frac{1}{4} \cdot 3,14 \cdot d^2$$

$$d^2 = 5 : 0,785$$

$$d = \sqrt{6,37}$$

$$\underline{d = 2,5 \text{ m}}$$